

Izhaja vsakih štirinajst dni vsak drugi torek in stane po pošti ali na dom pošiljan za celo leto

80 kr.

Za tuje drž. več poštni stroški.

„Soča“

z „Gosp. Listom“ in „Primorcem“ stane na leto 5 gld. 20 kr.

PRIMOREC

Oglasi se plačujejo za trisopno petit-vrsto: enkrat 8, dvakrat 7 in trikrat 6 kr., večkrat po pogodbi. Vsa plačila vrše se naprej.

Posamične številke po 3 kr.

Uredništvo in upravnništvo je v Gosposki ulici št. 9.

Rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik Drag. Strucelj. — Tiska in zalaga „Gor. tiskarna“ A. Gabršček (odgovoren Jos. Krmpotič).

O gojitvi značajev.

(Govoril pri zborovanju učiteljske „Zaveze“ v Opatiji dne 20. avgusta l. 1896. g. Fr. Praprotnik).

(Nadaljevanje.)

Pri računstvu bode učence opozoril na zakone, po katerih se izvršujejo važne operacije. Kakor le tisti, ki se točno in sigurno po teh zakonih ravna, dospé do zaželjenega uspeha, tako bode le tisti človek, ki točno izpolnjuje npravstveni zakon, dosegel svoj pravi smoter.

Po lepem in izraznem čitanju, kakor tudi po lepoobličnih črkah in oblikah pri pisanju in risanju, izobrazuje se lepoobrazni čut, ki ima pri gojitvi značaja tudi kaj važno nalogo.

Kadar govorimo o naravoslovju in prirodoslovju, ne bomo pozabili omeniti te čudovite mnogovrstnosti in zakonitosti, ki vlada v vsej prirodi. Da-si je vse stvarjenje tako raznovrstno, se vendar vse v naravi godi po gotovih in vekovečnih zakonih, vse je v najlepšem redu, vse izpolnjuje zakon, kojega je Stvarnik udihnil celemu stvarjenju. Enako naj tudi človek natančno izpolnjuje npravstveni zakon, kojega mu je Stvarnik zapisal v njegovo vest. Pa tudi na lepoto, veličastnost in čudovito vzajemnost stvarjenja je treba opozoriti učence. Tem potom se otročje srce ogreva za Boga in vse božje stvari na svetu in gotovo je, da tak pouk ne ostane brez blažilnega upliva na vso človeško nprav. Najvažnejši predmet za gojitev blagih in plemenitih značajev je pa brez dvoma verozakonski pouk. Ta pouk nam naravnost kaže božji zakon in božjo voljo, katero je Bog človeku razodel. V sv. pismu najdemo najveličastnejše podobe, v katerih je božji zakon takorekoč utelesjen. Take podobe kazati v živi in goreči besedi duševnim očem učencev pač ne more brez mogočnega utisa ostati. Božji sin sam je taka veličastna podoba, on jedini v celi svetovni zgodovini je sploh absoluten značaj. Ciceron je izrekel željo, da bi rad svojemu sinu pokazal živo podobo kreposti, kajti nadejal se je, kakor Platon, da mora njena nebeska lepota na človeško srce premočno uplivati ter v njem najgorečnejšo ljubezen do nje (kreposti) uneti. To podobo kaže nam krščanstvo v božjem sinu, v njem vam kaže krepost v najpopolnejši obliki. Na njem in njegovem početju otroci najlepše vidijo, in iz njegovih ust najlepše slišijo, kako bodi naše dejanje, da se bode vjemalo z najvišjim npravstvenim zakonom, kojega je Stvarnik zapisal v našo vest. Preveličastne so tudi druge svetopisemske osebe. Gotovo so le-te tudi najbolj uplivala na velike značaje, katere šteje cerkev v vrstah svojih mučnikov, očetov in boriteljev. Verozakonski učitelji imajo toraj najugodnejšo priliko, na svetopisemskih osebah kazati velike kreposti, ter tako mlada srca za te kreposti unemati in pripravljati pot blagim in plemenitim značajem. Vzgojitev dobrih značajev nam tudi kaj dobro služijo etična branja v berilih, v kateri obliki koli. Vsako etično branje ima v sebi to ali ono npravstveno jedro in resnico, na katero se učenci opozorijo. Iz npravstvenih resnic razvijejo se polagoma npravstvena načela, na katera se opira, na katerih sloni plemeniti značaj.

Omeniti pa moram, da so naša sedajna berila v tem oziru zelo pomanjkljiva in nedostatna. Ne le, da je v njih premalo etičnih branj, so tudi še med njima taka, ki so po

vsebinsi nenpravstvena, ki bi toraj v šolskih berilih niti ne smela biti. Prav dobro je tudi, ako se otroci mnogo etičnih branj, bodisi že v vezani ali nevezani besedi naučé na pamet. Ravno tako je dobro in koristno, da jih naučimo kolikor mogoče etičnih rekov na pamet, kajti tako se utisnejo etične resnice sreč in spominu. Dr. Lindner pravi toraj, da se naj otroci vsak dan kak etični rek na pamet naučijo. Tako podpira potem spomin voljo, ki je ovir plemenitega značaja. Poleg svetopisemskih zgodb je za odgojo značajev posebno imeniten pouk zgodovine. „Naši predniki nas živeti učé“, pravi naš Slomšek. Na njih vidimo vse tiste kreposti utelesnjene, katere delajo skupaj npravstveno osebo, velik značaj. Seveda se ne kažejo vedno vse kreposti na ravno tisti osebi, kar je deloma odvisno od razmer, o katerih je dotična oseba živela, pa jedna ali druga čednost kaže se nam v tako svetlem in veličastnem siju, da mora, ako se postavi prav živo pred duh učencev, prav močno nanj uplivati, ona mora nanj napraviti premočen, neizbrisljiv utis. (Dalje prihodnjic.)

Naše ceste v državnem zboru.

Kakor druga leta, potegnil se je naš poslanec dr. Gregorčič tudi letos v proračunskem odseku za ceste na Goriskem in v Istri. V ponedeljek, 2. t. m., prišla je ta zadeva v razpravo in tedaj je poprosil za besedo, da je spregovoril v tem pogledu. Ne dá se tajiti, da je vlada v zadnjih letih veliko storila za ceste v naši deželi. Med tem, ko je postavljala v prejšnjih letih po 15, 20 do 30 tisoč goldinarjev v letni proračun za popraviljanje državnih in za zgradbo okrajnih cest na Goriskem, postavila je v proračun za leto 1896. v ta namen 96.500 gld., in sicer 28.000 za razne slovenske okraje. Proračun za naslednje leto 1897. je nekoliko nižji in znaša le 76.500 gld., in sicer 5000 gld. za uredenje Soče in Tera v ravnini ter 71.500 gld. za ceste v raznih slovenskih okrajih. Visoka vlada naj bo prepričana, da na Primorskem, v Istri in na Goriskem je treba še mnogo storiti za ceste, ker prejšnje vlade so deželo zanemarjale. Sedanja vlada naj to popravi in naj sprejme v svoj proračun zopet tako in še višjo vsoto, kakor je bila sprejeta za leto 1896. Treba je, da se ti povišani zneski ohranijo nekoliko let v proračunu, da se napravi najpotrebnejše delo, bo da potem mir v tem oziru.

Koroška državna cesta po Soški dolini zahteva temeljito popravilo od Kobarida do Trnovega in dalje do Srpenice. Izdelujejo se že podrobni načrti in le želeti je, da bi se tudi delo kmalu pričelo in čvrsto nadaljevalo. Enako je z državno cesto od Ušnika pri Čiglinju čez Sv. Lucijo do Idrije, katere poprava je proračunjena na 140.000 gld. Ali nahajajo se tudi razne okrajne ceste, ki se ne morejo zgraditi brez državne podpore, ker okrajji ne zmorejo tolikih bremen; take so ona po Baški dolini ter ona iz Kanala skoz Avče do Sv. Lucije poleg drugih. Cestni odbor tolminski je vložil prošnjo, da bi se podržavila cesta od Sv. Lucije skoz Tolmin čez tolminski most do državne ceste pri Peršetu. Posebno oni del iz Tolmina do Peršeta namestuje že zdaj državno cesto in je le čudo, da je še zmiraj le okrajna cesta. Omenjena

prošnja je vsega ozira vredna in se toplo priporoča visoki vladi.

Opomniti je treba, da cesta iz Tolmina do Peršeta je po povodnji vsa razrita in da okraj je ne bo mogel popraviti brez državne pomoči. Ali samo poprava ceste ne zadostuje, treba zabraniti, da se taka škoda ne ponovi, in v to je treba, da se napravi potreben jez ali bran od Tolminskega mosta proti Doljem. Načrt je deloma že pripravljen, troški so proračunjeni na 7300 gld., kmetijsko ministerstvo je pripravljeno sodelovati, a podpisati mora to delo tudi ministerstvo za notranje zadeve in sicer prav radi tega, ker varnost ceste to zahteva in ker namestuje ondašnja okrajna cesta državno cesto, v katero naj se premeni prej ko prej.

Močno zanemarjena je pokrajina v kantskem in korminskem sodniškem okraju ob italijanski meji v slovenskih Brdih. V tem oziru predložene so visoki vladi razne prošnje, katere naj bi visoka vlada blagovoljno uvaževala. Izdelali so se načrti za kos ceste od Kostanjevice do cerkve Sv. Jakopa; ali to ne zadostuje; nadaljevati se mora do Vrhovlja. Vrh tega pa treba nadaljevati cesto v Idrijski dolini od Golegarbda proti Kostanjevici in proti Kanalu, kakor tudi po hribu proti Srednjemu in Ročinju. Vladni zastopnik se je izrazil ugodno, a dodal je, da treba imeti najprej načrte, proračune ter zagotovljene doneske dežele in občin ali občinarjev, ter da se da delo le polagoma in po kakem načrtu vršiti.

Potem so bili sprejeti za ceste na Goriskem za leto 1897. naslednji zneski: Braniska cesta 7000 gld., državna cesta med Kobaridom in Trnovem 10.000 gld., pri Rodežu 9500 gld., cesta v Trento 3000 gld., iz Kanala v Avče do Vogrščeka 10.000 gld., državna cesta na Predelu 12.000 gld., v Idrijski dolini 10.000 gld., v Baški dolini 10.000 gld., za uravnavo Soče in Tera 5000 gld., skupaj 76.500 gld.

Pri tej priliki je poslanec omenil, da ni prav, ako se trdi, da cesta iz Kanala skoz Avče do Sv. Lucije bo stala 100.000 gld. in da vlada dá k temu 50.000 gld., ampak da ti zneski se nanašajo samo na del ceste iz Kanala skoz Avče do Vogrščeka, ter prosi, naj vlada to razločno izreče, ker v tem oziru so nastale nekatere zmešnjave. Slednjic priporoča prav toplo prošnjo za zgradbo mosta čez Idrijo ob državni meji pri Mirniku.

Iz proračunskega odseka. — V soboto dne 24. oktobra imel je sejo proračunski odsek državnega zbora, katerega član je tudi naš državni poslanec dr. Gregorčič. Na dnevnem redu so bile točke o kolekih, takšah, pristojbinah ter pravodno ministerstvo. Pri tej priliki je predlagal dr. Gregorčič resolucijo, katero se vlada pozivlja, naj predloži državni zbornici načrt zakona, po katerem bi se oprostili časnikarskega koleka vsaj tisti listi, ki ne izhajajo več ko po enkrat na teden. Resolucija se je sprejela in pride kot odsekov predlog v zbornico, ko se bo razpravljala proračun finančnega ministerstva. Ako bi vlada izpolnila, kar odsek zahteva, tedaj bi prihranili tedniki pri vsakem iztisu po 52 kr. na leto. — Poslanec Kozłowski je predlagal resolucijo, s katero se vlada pozivlja, naj predloži zbornici načrt zakona, po katerem se znižajo pristojbine, ki se zdaj zahtevajo od malih kmetij, ko se kupujejo ali podedujejo. Predlagal je, naj bi se od posestev, ki niso vredna čez 1000 gld., sploh ne pla-

čevalo pristojbin (naranč), ter da naj se odbijejo dolgovi od vrednosti posestev, ne pa da se pristevajo premoženju, kakor se danes godi. Tudi ta predlog je bil sprejet in pride v zbornico s proračunom finančnega ministerstva.

Pri razpravi pravosodnega ministerstva povprašal je dr. Gregorčič ministra, ali je storil kaj v ta namen, da se bo izvrševal § 27. cesarskega patenta, s katerim se določa poslovni red najvišjega sodišča v tem smislu, da rešuje pravde v nemškem in v tistem jeziku, v katerem se je reč sodila v prvi instanci. Skoro glede na vse jezike, ki se govorijo v Avstriji, se izvršuje ta §, samo glede na slovenski jezik ne. Minister je v zasebnem pogovoru na to odgovoril, da ministerstvo je v tem oziru v dogovorih z najvišjim sodiščem.

Govornik je s hvaležnostjo sprejel na znanje, da je vlada postavila v letošnji proračun, in sicer v investicijski del, precejšen znesek 100.000 gld. kot prvi obrok za zidanje novega sodnijskega poslopja v Gorici, ter prosi, naj vlada za to poskrbi, da se delo kmalu prične, ker je temu velika potreba. Okrožno sodišče ima sicer prostore, ki se dajo za silo rabiti, ali mestno odredjeno in okrajno sodišče ima sila slabe prostore. Posebno zapori so taki, da ne zadostujejo svojemu namenu, ker so za pol premajhni in nezdravi, pravo ognjišče neprestanih kužnih bolezni. Minister pravi, da potrebne pogodbe so že pripravljene, denar določen in da v nedolgem času se lahko začne z delom.

Poslanec se je potoževal, da sodnijska uprava dela zapreke, da ne more začeti okrajno sodišče v Kobaridu svojega dela, in sicer s tem, da dolgo časa ni hotela potrditi načrta za sodnijsko poslopje, ki bi silno veliko stalo. Opozoril je vlado, da Kobarid je na deželi in ne na Dunaju, da torej tudi sodnijsko poslopje naj bo tako, kakoršno se more na deželi zahtevati, in ne na Dunaju. Ako pa hoče vlada imeti veliko in drago poslopje, naj si ga sama zida, ali pa naj dá občini podporo, da bo mogla zmagati tako delo. Minister je odgovoril, da kobaridska občina se opisuje kot jako premožna in da do zdaj ni pokazala še tolike požrtvovalnosti v tej zadevi, kolikor bi bilo od nje pričakovati. Poslanec ugovarja, da 20 — 25.000 gld., katere je občina pripravljena potrošiti za sodnijsko poslopje, popolnoma zadostujejo, posebno ko je znano, da v Kobaridu se že nahajajo poslopja, ki bi se dala za sodnijo rabiti ali prirediti. — Enako se je poslanec potoževal glede na sodnijsko poslopje v Cerknem, kjer so prišli zdaj do spoznanja, da prostori, ki so bili 20-30 let dobri za davčni urad, so postali nepripravni za zapore. Po-

vedal je, da v Cerknem le malokedaj koga zaprejo, in če tedaj le na kratek čas, in da še takrat hodi čez dan na delo, da torej sedanjí prostori zadostujejo, ako se nekoliko popravijo, ker so gotovo boljši, ko v marsikateri hiši. Morebiti da sodnikovo stanovanje v sodišču ni preobširno, ali v Cerknem se nahajajo stanovanja tudi v zasebnih hišah.

V Bolcu se slišijo pritožbe, da ondašnji sodnik kliče ljudi v sodnijo tudi ob nedeljah in praznikih, in sicer za časa glavne službe božje. Naše ljudstvo je verno in se pohujšuje na tem, ko vidi, da se sodnijske reči opravljajo ob nedeljah in da se ljudje odvajajo od službe božje. Minister je odgovoril, da je že lansko leto razposlal sodiščem okrožno, s katero jih opozarja na nedeljski počitek, a da po drugi strani je včasih strankam ustrezno, ako ob nedeljah, ko pridejo k maši, morejo poskrbeti mala opravila v uradih. Obetal je, da bo o tem poizvedoval, kakor tudi o tem, da bolki sodnik, dasi za silo več slovenskemu jeziku, uraduje izključljivo le v nemškem jeziku.

Dalje se je govornik potoževal o goriškem okrožnem sodišču, kjer se imajo s slovenskimi obtoženci še vedno italijanske obravnave, dasi ne pomanjuje potrebnega osebstva ne pri sodišču, ne pri državnem pravdnístvu, ki je zmožno slovenskega jezika. Najhuje se pa godi pri porotnih obravnava.

Porotne sodnije v Gorici delujejo še vedno s pomočjo tolmača. Kako mučne so take obravnave, ve le ta, ki je bil kedaj pri njih navzoč. Nekaj časa tolmači tolmač, nekaj časa predsednik, nekaj časa oba skupaj, ali pomaga še kdo vmes. Tu se prevede polovica, tam tretjina, tam eden del, tam se le na kratkem pové pomen ali nekoliko pomena prvotne izpovedbe. Da je v takih razmerah sodba nezanesljiva, ume se samo po sebi. Pri letošnjih obravnava je prosil neki porotnik, naj bi ga izpustili, ker ne ume slovenski in ker vest mu ne pripušča, da bi sodil obtoženca (Slovenca), katerega ne ume. Predsednik mu je odgovoril, da ako bi hoteli ta razlog uvaževati, bi morali oprostiti mnogo porotnikov njih službe; in dotičnik bi bil moral soditi obtoženca, katerega ni razumel, ako ne bi bil umaknil državni pravdnik tožbe med obravnavo.

Temu so krivi imeniki porotnikov, ki se ne sestavljajo tako, kakor zahteva zakon (§ 9.) in ministerske naredbe, ki pravijo, da v prvi vrsti treba izbirati v večjezičnih deželah take porotnike, ki so večji več jezikom.

Za leto 1896. je bilo naznanjenih 209 Slovencev, ki umejo oba deželna jezika, samo iz okrajev brez onih iz Gorice, a sprejetih je bilo skupaj le 82 Slovencev. Nasprotno so bili sprejeti v letni imenik Italijani, ne

gledé na to, ali znajo tudi slovensko. Svetovalec okrožne sodnije, ki ima pri tem opraviti, se celó baha s tem, da dokler bo on sodeloval pri sestavi imenika, bo zahteval od vsakega Slovenca, naj zna italijanski, med tem ko od Italijana ne zahteva znanja slovenskega jezika.

Da so obravnave pred porotniki prav gotovo italijanske, zato skrbi tudi državno pravdnístvo goriško. Ko je bila leta 1895. pri sestavi porotne klopi nevarnost, da bi prišli na njo samo porotniki zmožni slovenskega jezika pri obravnavi zoper Slovenca, je državni pravdnik odklonil nekatere Slovence, da so prišli tudi nekateri Italijani, nevesči slovenskemu jeziku, med porotnike. In ko je hotel zagovornik leta 1896. govoriti slovenski, mu je predsednik to naravnost prepovedal.

V tem oziru je mogoče pomagati, ako vlada strogo zahteva, da se bo izpolnoval § 9. zakona o porotah in ministerske naredbe, ki to natančneje določujejo.

Slednjič se je govornik potoževal o nekaterih imenovanjih zadnjega časa, posebno za deželno višje sodišče v Trstu in za državno pravdnístvo v Gorici. Minister je zagovarjal svoje postopanje pri imenovanjih. — Važni sta bili seji 27. in 29. oktobra, v katerih je prišel na vrsto dispozijski zalog. Nemški poslanci s Češkega so dobili od svojih volilcev nalog, naj se postavijo vladi porobu, ako se ta ne zaveže, da se bo ozirala na njih težnje v jezikovnem oziru ter gledé na omejitve sodnijskih okrajev na Češkem po narodnosti, kakor tudi gledé na kurije v deželnem zboru češkem. Minister ni zadovoljil teh poslancev s svojim odgovorom; zato so glasovali proti dispozijskemu zalogu in nameravajo glasovati tudi proti vsemu proračunu v tretjem čitanju. S tem je pa nastal razpor med nemško levico, ki se ne dá več zacetiti: kajti drugi člani nemške leve v proračunskem odseku so glasovali za vlado. Vsled tega je zapustilo 26 nemških poslancev s Češkega nemško levico.

V seji 29. oktobra je prišel na vrsto vladni brzjavni korespondenčni urad, kakor tudi vladni uradni listi. Pri tej priliki je dr. Gregorčič omenil ono vest, katero je korespondenčni urad spravil v svet radi demonstracij, ki so se godile v Vižinadi v Istri 18. oktobra, ko je poreski škof onde birmoval. Proti tej vesti je poslal občinski urad iz Vižinade dunajski „Novi preši“ popravek, v katerem se je vse zanikalo, kar so bili vladni organi spravili v javnost. Z ozirom na to je poslanec pozivljaj vlado, naj bo previdna gledé na poročila, katera dobiva iz Primorja bodisi potom brzjavnega korespondenčnega urada, bodisi po drugi poti. Kako utemeljen je bil ta opomin, ne toliko z ozi-

Podlistek.

Vsakdanji dogodki.

Spisal Jan. Klecanda.

I.

Poslednja zastava.

(Dalje).

Rezika se je kratko zahvalila in že tekla, ponavlja za-se ime dotle neznanega dobrodelca. Srečno je našla ploščico, na kateri je bilo pisano z dosti skromnim pismom: «Inkasso-Geschäft, A. Grunert.»

Vstopila je v dom, zagledala prve duri, potrkala in čakala tesnim srem. Trkala je v drugo, v tretje — nič se ni oglasilo. Konečno si je dala poguma in brez poziva vstopila. Saj je oče doma lakoti umiral.

Prostorna je ta soba, ali z raznimi ljudmi in predmeti tako založena, da je bilo tu težko slobodno dihati. Po stenah, katerim nisi poznal barve, so visele podobe, ure in zrcala v pisani zmesi. Pred njimi so se kupičile na obešalah obleke s pripetimi popisanimi listki, in kamor se je človek obrnil, je zadel o razne skrinje, toaletne mizice, šivalne stroje in druge manjše kose raznih orodij. Podobe so črnele od dima, ure bile žalostno tiho, zrcala se posmivala, prikazuje same mračne obraze. Z drugačnim tam nikdo ne vstopi. In šivalni stroji, le-tí tihi živitelji rodbin, so stali tu žalostno in negibno. Mnoga deklica, ktera je

prej ob njih sedela, si je morala po izgubi stroja iskati kruha na žalostnih krajih sramote.

Sredi vseh teh dragocenostij je sedel gospod Grunert. Njegovi tolsti prsti, okrašeni s kakima dvema ducetoma prstanov, so slikali o temoti, kakoršna je bila, velike številke na male, kolekovane listke. Po njegovem obličju, razgretem od plzenjskega piva, so tekle male kaplje potu; kdor je le begoma pogledal v njegov obraz, bi smatral gospoda Grunerta za običajnega dobrosrčnika. Ali pri temeljitem opazovanju bi poznal v njegovem sivem oku, ki je najrajše s strani gledalo, in v tej ostri potezi okoli stisnenih ustov brezčutnega, zakrknelega človeka. Ni čudo, kdor živi od tujega potu in tuje krvi, mora izgubiti svoj čut.

Gospod Grunert je dopisal listke. Enega je dal osebi, stoječi pred njim, drugega vložil v škatljico in tretjega pripel z iglo na suknjo, ktero je vrgel za hrbet na velik kup drugih oblek.

— Dalje! — je dejal potle s suhim glasom, ne da bi še glavo dvignil.

— Milostni gospod, — se je oglasila mala starka, podavaje mu listek. — Tu-le prosim še za teden potrpljenja!

— A to ste vi? Kaj vam ne pride na misel! Niti za dan ne počakam!

— Milostni gospod, poplačam do krajcarja, samo še teden, uničili bi nas! — je tarnala starka. (Dalje pride.)

rom na omenjeni urad, kolikor na neki drugi javni zastop v Istri, je dokazal isti poslanec v seji 2. t. m., v kateri je izjavil, da med tem časom je dobil poročila s pristojnega in zanesljivega mesta, ki potrjujejo, da so se godile demonstracije proti škofu in sicer veliko večje nego je bilo spočetka sporočeno. Isti občinski urad, ki je v „Novi preši“ zanikal demonstracije, se je po drugi poti izgovarjal, da ni vedel za nje, ter je prosil oprostjenja. Dognano je med drugim, da med tem, ko je škof hrvaški propovedoval, je občinski sluga snel zastavo z občinske hiše, kamor je bila prej postavljena škofu v čast. Občinski veljaki, ki so bili vabljeni k obedu, ki je bil prirejen škofu na čast, so izostali do zadnjega moža. Škof ni mogel dobiti v Vižinadi voza, s katerim bi se bil odpeljal, in ko je došel župnikov voz iz Kastelira po škofa, so domačini žvižgali. Škof sam je prosil žandarje za pomoč, ker se je bal, da bi se kaj hujšega prigodilo. Take so razmere v Istri in taka poročila, katera razpošilja rečeni občinski urad.

V seji 29. oktobra je dr. Gregorčič zahteval, naj se tiska uradni list za Primorje, ki izhaja zdaj samo v italijanskem jeziku — „Osservatore Triestino“, — tudi v slovenskem in hrvaškem jeziku, da ga bo razumelo prebivalstvo, kateremu je namenjen. Zdaj čitajo list edino le uradi, ki so nanj naročeni, dasi prinaša naznanila in razpise, ki zadevajo najširše kroge v deželi. Ako bi se stvar tako uredila, da bi uradni list izhajal dvakrat na teden v slovenskem, dvakrat v hrvaškem in dvakrat v italijanskem jeziku, ostali bi stroški skoro isti, kakor zdaj, in dejanskim potrebam bi bilo ustrezno. Potem je omenjal isti poslanec italijanske in nemške liste v Trstu, o katerih se govori, da so z vlado v tesni zvezi, kateri pa tako žaljivo in dražljivo pišejo proti domačemu prebivalstvu slovenske in hrvaške narodnosti, kakor da bi bila to njih prva naloga. Zahteval je, naj vlada dela na to, da listi, ki so v njeni službi, se bodo zdrževali napadov na katerokoli narodnost v deželi.

Dne 2. t. m. se je razpravljalo proračun ministerstva za notranje zadeve. Pri tej priliki se je potoževal imenovani poslanec o tem, da pri okrajnem glavarstvu v Gorici se uraduje še veliko preveč v nemškem jeziku, kar dela županstvu iz zasebnikom velike težave in kar je že opetovano dalo priliko neljubim pomotam. Zdi se, da od mladih uradnikov se ne zahteva s potrebno strogostjo znanje ali učenje slovenskega jezika. Naloga se jim sicer, kakor je poslancu znano, s splošnimi besedami, naj se uče tega jezika, ali kaka druga skušnjava se od njih ne zahteva in pomanjkanje znanja slovenskega jezika jih čisto nič ne ovira, ampak včasih celo podpira, da pridejo na boljša mesta. Vlada naj pokaže z dejanji, da ji je res na tem ležeče, da uradniki umejo in znajo jezik ljudstva, med katerim služijo.

Tržaški Slovenci prosijo že mnogo let, da bi se ustanovilo posebno okrajno glavarstvo za okolico tržaško. Govornik noče ponavljati in na drobno razkladati razlogov, kateri se navajajo v to svrhu, pač pa prosi, naj vlada uvaža te razloge, ki so temeljiti, ter naj se ozira na to opravičeno prošnjo tržaških Slovencev, ki nima le krajevnih, ampak tudi državne koristi pred očmi.

Slednjič je govornik priporočal, naj bi se ustanovilo mesto okrajnega zdravnika v Cerknem, ker ta okraj je oddaljen od Tolmina in od Idrije in v slučaju bolezni ima ljudstvo velike stroške, ako kliče zdravnika iz omenjenih krajev. Občina je izjavila, da hoče dajati vsakoleten donesek k zdravnikovi plači in tudi vlada je bila naklonjena temu vprašanju. Zato se čudi, da je ta zadeva obtičala in da ne gre naprej. Oziri na tolminskega okrajnega zdravnika, ki bi v tem slučaju zgubil nekoliko komisij, gotovo ne morejo prevagati ozirov, ki se morajo jemati na ljudstvo celega okraja.

Domače in razne novice.

Odgovorno uredništvo «Soče» in «Primorca» je prešlo v druge roke,

kakor je razvidno na čelu današnje številke. Gosp. Strucelj je bil že doslej naš sotrudnik.

*** Današnja volitev.** — Danes volijo mesta in trgi na Goriškem državnega poslanca na mesto umrlega kneza Hohenlohe.

Vseh volilcev je 2388. Od teh je Slovencev kakih 700-800; od naših trgov imajo volilcev: Sežana 151 (voli le za državni zbor, za deželni pa v kmečki skupini), Kanal 44, Ajdovščina 49, Kobarid 61, Bolc 141, Tolmin 68.

Ker imamo v tej skupini manjšino, ne postavljamo samostojnega kandidata. Od laške strani sta dva kandidata: Goriška čifutsko-liberalna stranka je postavila kot kandidata znanega našega nasprotnika dr. Maranija, ki je naš narod že krvavo psoval in žalil. Volilci v Furlaniji pa so postavili viteza Edv. Bujattija, posestnika v Gradišću ob Soči in tajnika tržaške trgovinske zbornice. Ta mož Slovencev ni nikoli žalil; on je zagovornik železniških zvez v naši deželi. Vsled tega smo se odločili Slovenci zanj.

Lahoni so zagnali velikanski krik, češ: Slovenci so za Bujattija, zato mora vsak pravi Italijan voliti Maranija; Bujatti je v zvezi s Slovenci. Zadnje ni resnično: Slovenci smo se prostovoljno odločili za Bujattija, ne da bi kaj pričakovali od njega.

Marani niti pri Lahih ni priljubljena oseba; da, slišijo se o njem prav neprijazne sodbe. Toda postal je kandidat, ker je — Venuti župan; ako bi bil Marani župan, kandidoval bi Venuti. — Dogovorjeno je tudi, da Marani bi godel na Dunaju na jako patrijotično struno; vsled tega je „C.“ že naprej zagotavljal velike — uspehe.

Volilna agitacija je bila prav huda. V Gorici so delali za Maranija vsi možni stroji; magistratni slugi se delili že napisane glasovnice z Maranijevim imenom; celo število plačanih in neplačanih agitatorjev je tekalo po hišah. Neizgobibni Resen je agitiral na trgu. Major v p. Catinelli je silno agitiral za Maranija, ki svoje sinove šola — v Italiji; on in major Henbeck (?) sta izdala celo nemško okrožnico do upokojenih uradnikov. Baron Kuhn je agitiral pri gozdnem uradu itd.

Marani je proglasil, da odločno odklanja glasove Slovencev. Kdo mu jih je pa ponujal? Resnica je, da agitatorji so iskali glasove Slovencev in ponujali celo denar za nje; nekaj so jih celo ujeli, ker vsi Slovenci niso še dovolj zavedni. To je resnica!

Marani je izdal učeraj volilni klic, ki je bil nabit po vseh voglih; pisan je takó, da ga je obsojal vsak razsoden človek. Tudi „Eco“ ga je obsodila. Jeden oklic mu je bil baje zaplenjen. — Neki furlanski oklic za Maranija imenuje Slovence — „scas“. Jako ljubeznjivo! In pod tako zastavo se zbira večina c. kr. uradnikov!!

Doznali smo iz zanesljivega vira, da je Marani rojen — Hrvat!

O uspehu sporočimo naročnikom na deželi na posebnem listku. Po našem mnenju Bujatti zmaga, ako spletke današnjega dneva ne bodo delala čudes.

*** Nov laški časopis** je začel izhajati po dvakrat na teden v Seitzevi tiskarni pod naslovom „La Sentinella del Friuli“ (Furlanska straža). Nekim ljudem je „Corriere“ še premalo odločen nasprotnik Slovencev, treba je še hujšega. In res že prva številka napoveduje neizprosni boj Slovincem. — Ne bojimo se! Smešni so ti pritlikovci! — Glavni urednik je baje mestni živinozdravnik Codromatz; okoli njega se zbirajo mladi doktorji: Pinaucig, Cesciutti itd., torej sami „puro sangue“: Kodermac, Pinavčič, Češćut itd.

*** Obizzi toži.** — Pred časom smo suparno naznanili, da je baje tudi g. Anton m. Obizzi podpisal ono okrožnico, naj se odstrani iz Gorice naš tiskar g. A. Gabršček. To je povedal nekdo, ki je trdil, da je podpis videl. — To suho naznanilo je zadostovalo, da je „Soča“ zakrivila — razžaljenje Obizzijeve časti. In podal je tožbo, ki je prepolna samih žaljenj, vsled česar bo na drugem mestu govora. — Za danes le naznanjamo svojim čitateljem, da bodo vedeli,

za kakošne reči se zemljemec Obizzi že čuti žaljenega, da se upa s tožbo na dan. Sicer pa — tožiti je vsakomur dovoljeno!

*** Iz učiteljskih krogov.** — Gospod urednik! Nadejam se, da mi teh vrstic ne pokopljete v uredniškem košu. Kratek bom!

Mi učitelji smo reveži v vsakem oziru! Mnogo dela, mnogo truda, malo plačila! — Posebno hudo je učiteljem, ki imamo otroke, in teh je navadno raje več nego manj. Kaj ž njimi? Evo nove skrbi, nove težave! Vsak učitelj bi rad izsolal svoje sinove. Ali kakó, ako ni grosev za vzdrževanje otrok v Gorici?

Veliko se govori o slovenskem Alojzijevišču! Prav! Potreben zavod! Tudi razni učitelji smo že skušali spraviti svoje otročiče v ta zavod; marsikdo niti ni vprašal brezplačnega vsprejema, marveč le proti zmerni plači! Toda večinoma je došel odgovor: ni mogoče, ni prostora! Izjema ni pravilo, toda skoro redno se ponavljajoče dejstvo nas je prisililo k sklepu, da je tu vmes prikrit namen — neprijazen učiteljstvu! Naših otrok nočejo merodajni gospodje pri slov. Alojzijevišču! To je faktum! In s tem moramo računati! Kakó!?

Tovariši! Postavimo se na svoje noge! Ustanovimo v Gorici učiteljski konvikt! Vsak učitelj v deželi bodi član, prijatelj tudi dobimo nekaj, da nas bodo podpirali! Misel je vredna razmišljanja! Na delo!

*** Večne hujskarije.** — Sovodenjski župan je napravil na cestni odbor gradiščanski laško prošnjo, na deželni odbor pa slovensko zarad ceste, ki drži skozi Sovodnje v Zagraj. Tudi slovensko prošnjo so podpisale vse prizadete občine. Vsled tega jih nekdo (— iz deželnega odbora?! —) nečuvno napada v „Corrieru“. Torej slovenske vloge ne smejo podpisati Lahi v nikakem slučaju, Slovenci laške pa vsak dan! Evo, kakó goriški lahoni razdirajo sleherni poskus kakega zblizanja slovenskega in laškega prebivalstva v deželi!

*** Č. g. Vidmarju v Zapotoku.** — V št. 21. je pisal „Primorec“, da g. vikarij V. je napisal na pasko „Primorca“, namenjenega posestniku Ant. Veluščeku, naslednje besede: „Od prevzvišenega knezonadskega prepovedan, — nazaj“. Popraviti mi je, da besedo „nazaj“ je zapisala neka druga roka. Na mojo pritožbo do merodajnega mesta pa je moral g. vikarij Veluščeku pojasniti, da „Primorec“ ni prepovedan in da ga vsakdo lahko čita in naroča.

Iz tega je razvidno vsakomur, ki je čital dolgo poslanico g. Vidmarja v „P. L.“, kolike vrednosti je vse ono besedovanje, zvižanje, zavijanje, neplemenito podtikanje. Ker je moral torej g. Vidmar sam pojasniti resnico, odpade pač povsem umestnost zadnjega stavka, ki se glasi: „Ali bode pa tudi g. Gabršček zadevo občinstvu pojasnil, da se resnica zve, dvomim“. — Najivni gospod je torej dvomil? Jaz nisem nič dvomil o tem, da bo moral on sam „zadevo pojasniti“, kar je pač najbolj zaslužen odgovor.

O drugih točkah poslanice na drugem mestu. — A. G.

*** Goriški Sokol** priredi v nedeljo 22. t. m. veselico z igro in plesom, na kar se opozarjajo že sedaj vsi gg. člani. Vspored prinesemo pravočasno.

*** Slovenska Čitalnica** priredi v soboto 14. t. m. domačo zabavo ali Martinov večer.

*** Novo kegljišče.** — Gospod Fr. Vašek, pivovar in gostilničar na Goriščeku, je sezidal novo zimsko kegljišče. Ker doslej niso imeli goriški Slovenci pripravnega shajališča, se jim ponuja lepa prilika, da si ustanove svoj klub. Vabijo se toraj oni gospodje, kateri žele pristopiti klubu, da se zberó jutri ob 8. uri zvečer v Vaškovi gostilni radi pogovora. Mnogoštevilna udeležba se pričakuje.

*** Otroka s šestimi prsti** na vsaki roki in nogi so prinesli iz Grgarja v žensko bolnico goriško. Dr. Villat je nenavadne prste odrezal in otrok je zdaj zdrav. — Tako nam poroča iz Grgarja pismo brez podpisa. Prosimo, naj se vsakdo podpiše, kdor kaj sporoča uredništvu, saj ostane ime tajno.

*** V Šturji** pri Ajdovščini je umrla gospa Jožefa Šapla roj. Godina. Pogreb bo v četrtek ob 8. uri zjutraj.

* „Corriere“ zdihuje. — Ker je sprejet novi domovinski zakon, je „C.“ ves v skrbeh. Posebno ga vznemirja, ker sega zakon pet let nazaj, in toži milo: Torej vsi tisti berači, ki so od leta 1891. v Gorici, postanejo — goriški meščani! — No, berači ne, pač pa tisti, ki so tu živeli že od leta 1891. ter plačevali posredne in neposredne davke, vsi tisti postanejo goriški meščani. Ali naj se „C.“ potolaži, vsled tega zakona bodo odslej goriški meščani tudi vsi potomci Abrahamovi.

* **Oj ta goriška pošta.** — Neki občinski obhodnik iz okolice, ki prihaja vsak dan na goriško pošto, je vprašal pretekli četrtek, če so prišla neka priporočena pisma: Nagovorjeni poštni služabnik je odgovoril razdraženo in neuljudno (da huje ne rečemo!): Ich verstehe nichts!

Ako ne razume slovenski, kaj pa dela v Gorici? Naj gre gori kam med Nemce! Protestujemo proti taki postrežljivosti na goriški pošti!

* **Za Furlanijo.** — Ker je Furlanija veliko trpela vsled povodnji (dvakrat: poleti v jeseni), je dalo ministerstvo 12.000 gld. za taka dela, ki bodo zanaprej odvrčala povodnji.

* **Varni zapori** so res oni v ulici sv. Antona v Gorici. Vsakih toliko mesecev — včasih tudi bolj gosto — čujemo novice, da je ubežal ta ali oni. V sredo po noči je ubežalo kar pet oseb, samih tujcev, katere je redarstvo delo pod ključ zaradi potepanja in beračenja. Rzasajati so morali prav pošteno, vendar so brez ovir dospeli zopet pod milo nebo.

* **Izpred sodišča.** — 22-letni I. K. iz Podbrda je bil obsojen radi hudodelstva tatvine (obtožnica je navajala devet slučajev) na 14 mesecev trde ječe; po prestani kazni bo pod policijskim nadzorstvom, ker je že znan tiček, dasi še mlad. — 26-letni A. V. iz M. je bil obsojen na 6 mesecev, ker je težko ranil Antona Berghinza pri znanem prepiru na Solkanski cesti, o čemur smo poročali o svojem času.

* **Ponarejene krone.** — V Hrenovcah na Kranjskem so deli pod ključ nekega Jožefa Čehovina, ker je imel celo delavnico za ponarejanje kron. Takih kron so baje že mnogo razpečali. — Pri Reki nekje pa so imeli delavnico za goldinarje. — Ponarejeni srebrni denar se takoj spozna po cvenku: tudi je slabo ponarejen, zlasti netočni so napis in okraski na obroču.

* **Iz beneške Slovenije.** — V Čedadu je bila „šagra“. Poleg italijanskih „tricolor“ so ponosno vihrale tudi slovenske trobojnice. — Neki Lah iz Gorice je začel zabavljati, češ, kaki patrijotje so Čedadci, ki razobešajo „tricolore russa“ poleg laške zastave. Toda naši Čedadci so mu dali resno razumeti, da se ne bodo hodili v Gorico učiti patrijotizma, pa tudi da ne dopuste, da bo tujec žalil zastavo prihodnje italijanske kraljice. In Goričan je moral izginiti kakor kavra, sicer bi ga bili prav pošteno naučili — italijanskega patrijotizma“.

* **Od Sv. Lucije:** — „Tudi pri našem semnju 1. novembra so bili odpovedali „štant“ goriškemu trgovcu Moseču. Ker pa je g. Moseč podaril 20 gld. za „Slogine“ zavode in se zavezal, da bo daroval enak znesek vsako leto ob Sv. Luciji za Slogine zavode, dokler bo živ, ako umre pa, da to bodo morali storiti njegovi otroci — so mu dovolili štant tudi zanaprej pod pogojem, da mora biti mož-beseda“.

* **S Srednjega nad Ročinjem** nam poročajo, da v nedeljo se je poslovil dosedanji večletni vikarij č. g. Ignacij Leban, ki se preseli v župnijo Batuje-Selo na Vipavskem. Ljudstvo je jako žalostno, ker je ljubilo g. vikarja, kateri je jako polepšal cerkev in naredil nov oltar. — Govorica je, da pride na njegovo mesto č. g. Pipan z Gradišča.

* **V Ročinj** je prišel za vikarija č. g. Janez Jarec z Ljubušenj pri Kobaridu; na njegovo mesto pa kobariški kaplan č. g. Leban.

* **Županstvo v Batah** hoče dokazati slavnim uradom, da „tudi nemški zna“. Na neki slovenski uradni dopis je dalo namreč tak-le odgovor: Im hiesige Gemeinde sich Ingenannte derzeit nicht befinde, nicht übereinstimt, diesfall retour gesendet würde. — Gemeindeamt Bata itd“. — Vsak Nemeč bi prav pošteno zlasal pisalca gornjih besed zaradi strahovitega spakovanja nemščine; vsak Slovenec v deželi bi se pa moral sramovati abotnega ponašanja, češ: „tudi tu v Batah znamo nemški“. Pamet, pamet!

* **V Cerknem** bo 18. t. m. občni zbor za ustanovitev kmetijskega društva, vpisane zadruga z neomejeno zavezo. — To je prvi začetek enakim zadrugam v deželi! Naj bi se uzorno posrečil! (Poročilo prosimo).

* **V Lokavcu** pri Ajdovščini se zopet oživlja nekaj let speče „Bralno društvo“; pravila so bila prenaresena in vsak čas pričakujejo potrditve. Dopisnik poziva na složnost vseh domačinov in zahvaljuje učitelja g. Tomaziča, da se je poprijel delovanja v tem društvu.

* **Iz Sv. Križa** smo prejeli že par ostrih dopisov o nekakem javnem pohujševanju dveh oseb različnega spola in zakonskega stanu. Pozivlje merodajne oblasti, naj bi posegle vmes. — Ne vemo, koliko je ta pritožba opravičena.

Zavetišče za služabnice v Trstu. — V „Slovenca“ čitamo: Dobili smo iz Trsta nastopni poziv: Z božjo pomočjo ustanovila se je tukaj v Trstu pod varstvom „svete Družine“ družba, katere namen je ta, da prevodi družinam v Trstu bivajočim dobrih in poštenih služabnic, kuharic in hišnih. V ta namen odprla se je v ulici Navali št. 1 posebna hiša, kjer se vsprejemajo in vestno nadzorujejo dekleta lepega vedenja, katere so začasno brez službe ali pa so komaj prišle v mesto službe iskat. Kolike potrebe in važnosti je ta družba, je razvidno iz tega, ako se resno premisli, koliko potrebne so dobre in vestne služabnice za družine in pa v kolike zadrege pride gospodar ali gospodinja pri iskanju dobrih služabnic. Nič manje važnosti gotovo ni tudi to, da služabnice, začasno brez službe, imajo dobro hišo, varno zavetišče, kamor se lahko podajo brez vse skrbi, in se tako obvarujejo prevelikih nevarnosti telesnega in duševnega pokvarjenja, kateremu bi bile drugače izpostavljene. Z ustanovo omenjene družbe se je hotelo posnemati druga velika mesta, kjer so že ustanovljene take, za družinsko življenje prekristne družbe. Pa vsak začetek je težak in majhen, tako tudi ta naša družba je še jako majhna in uboga, ker ima še jako pičlo število udov in nič drugih postranskih dohodkov. Zatorej vsaki trezno misleči naj podpira in priporoča tako potrebno družbo, ki kaže toliko koristi. Vodstvo namerava stopiti v zvezo z enakimi zavodi drugih mest in tako bode zamoglo zadovoljiti premnogim prošnjam, ki mu že sedaj dohajajo od tržaških družin. V notranjem delokrogu bode gledalo na to, da se obvarujejo vsega hudega tolike in tolike uboge reve, ki so primorane z lastnimi rokami in pri drugih si vsakdanjega kruha služiti. Namen te družbe je torej jako plemenit, ker je družba ustanovljena na krščanski podlagi v korist bližnjega. Zategadel se obrača niže podpisano vodstvo do Vasega blagorodja, da blagovoli to jako težavno, pa toliko bolj sveto podjetje podpirati in ga priporočati pri svojih znaneih in prijateljih. — Za vodstvo zavetišča za služabnice: Fany Weissmann, voditeljica. — Op. ured.: Škofijski ordinarjat tržaški priporoča to zavetišče“.

Slavno vodstvo te prekristne naprave pa ne bi bilo grešilo menda in stvari bi le koristilo, ako bi bilo ta svoj poziv doposlalo tudi našemu listu. Ne gledé pa na to preziranje moremo le priporočiti to napravo najtopleje toliko našim služkinjam kakor našim družinam. Po „Edinosti“ — „Prim.“.

V Slogino osemrazrednico se je upisalo doslej 512 otrok. Ako prištejemo k temu številu še učence obrtne šole in učenke iz dekliske šole ter iz otroških vrtov, tedaj imajo „Slogini“ zavodi nad 800 gojencev! — Slovenci spomnite se o vsaki priliki „Sloginih“ zavodov!

Zaupen shod. — V nedeljo 25. pr. m. so sklicali nekateri Slovenci zaupen shod, da se posvetujejo o zadevi č. g. Budina. Od 68 povablencev, se je udeležilo shoda 65. Med njimi je bilo tudi nekoliko žensk. Shod je sprejel enoglasno prečitano spomenico, katero je izročila v sredo posebna deputacija prevzvišenemu nadškofu.

„Bandiera russa“ — ruska zastava. Kdo se ne spominja, kolikokrat smo imeli priliko pošaliti se z našim „Corrierom“, „Piccolom“ itd., ko so kar trepetali pred „rusko“ trobojnico — belo-modro-rdečo. Ta naša trobojnica jim je kar vid jemala! — In danes? Po vsej Italiji so razobešali to trobojnico, da so vredneje proslavili dan, ko se je združil kraljevič z našo divno Jeleno — črnogorsko, da pomladi in osveži ž njo svoj rod in osreči svojo domovino. V znamenju trobojnice naše vidijo zdaj vse pogoje boljše prihodnosti svoje. Tako se preminjajo časi! Učerajnsji greh je danes čednost! — Vsi naši italianissimi bi morali torej razobešati vsaj — našo trobojnico, častiti jo in — spoštovati njene prave gospodarje. Ali se to zgodi? Dvomimo! Sovraštvo jim je preveč zalezlo pod kožo!

S Prapetna pri Št. Viskigori smo prejeli dopis, ki govori o napadih nekakih „tolovajev“ (?) na župana in župnika. Dalje nazzanja res čudno novico, da imajo tamkaj v enem letu že tri župane; vsakdo se od-pove pred časom. „Temu se ni čuditi“ — pravi dopisnik — „saj nima drugega plačila kakor zavidnost občinarjev“. Jako hvali sedanjega župana. Dalje piše: „Tudi prejšnji župan g. Matevž Piriš je bil zaslužen mož; on je začel graditi cesto proti Slapu in še zdaj deluje v blagor občine kot cestni odbornik. Bog ga živi! — Dalje govori o nekem gospodu, ki je bil v Cerknem na čuden način obsojen na mosec dnij zapora, v Gorici pa popolnoma oproščen. Častita mu v imenu vseh poštenih domačinov.“

Novi civilnopravdni red, ki bi moral po zakonu stopiti v veljavo 1. jan. 1898., dela oblastim velike preglavice, ker popolnoma prekucne sedanji nad sto let stari, zato pa tudi zares silno zastareli postopek; sodno osebje se bo moralo skoro podvojiti, zato pa bodo pravde hitreje končane. — V Gorici se vrše pod vodstvom dež. svetovalca Flegarja konference o novem postopniku.

Podzemeljska klet v Gorici, obokana, visoka, velika, s prav spoštljivim uhom — se oddá v najem. Natančneje pogoje daje naše upravnistvo.

Zdravilo proti davici. — Znano zdravilo proti davici (antidifteritični sirup) ima v zalogi za vso goriško deželo tukajnsji lekarničar g. G. Cristofolletti. C. kr. zavod za pripravljanje tega zdravila mu je dal zalogo na predlog notranjega ministerstva. Vsi gospodje občinski in lekarničarji morejo dobiti to zdravilo iz Crisofolletti-jeve lekarne po ceni, kakor ga dobi lekarna sama.

Podpisana naznanja vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da se bodo brale jutri, v sredo 11. t. m., v cerkvi sv. Ignacija ob 7. zjutraj **mašezadušnice** za pok. Jožefo Reja roj. Simčič. Prosi se za udeležbo one, katerim je mogoče priti, da se pomolijo za blagor duše nepozabne pokojnice.

V Gorici, 10. nov. 1896.

Rodbina Reja.

Društvene vesti.

Iz veteranskih krogov se nam piše: Lansko leto pisarilo se je po vseh nemških časopisih, da mislijo ustanoviti na Dunaju neko osrednje vodstvo vseh veteranskih društev avstrijskih. Delala se je velika reklama za to podjetje, pošiljale so se okrožnice z vabilom k pristopu, žugalo se je celo, da se ona pokrajinska društva, katera ne bi pristopila k dunajske centrali, imenovani „Reichs-

bund*, zamerijo najvišjim krogom. A vse obljube in pretenja so prav malo pomagala, kajti še celo močna in ugledna veteranska društva stolnega mesta se niso odzvala vsem lepim pozivom. Ker bi se v „Reichsbundu“ bila vpoštevala najmanj nobena narodnost, izvzemši nemške, so se češka in poljska veteranska društva najodločneje izjavila, da k taki zvezi ne pristopi nikdar, in to tem bolj, ker bi pokrajinska društva morala le plačevati, koristi bi pa nobenih ne imela. Tržaško veteransko društvo, katero zmerom nazaduje, je pristopilo „Reichsbundu“. Naše domače društvo pa tega ni storilo in imela je prav, kajti sedaj se je pokazalo, kdo so bili začetniki in voditelji te zveze. Na čelu „Reichsbundu“ sta stala vpokojeni general Mingazzi in urednik društvenega glasila, neki Ehrenguber. Prvi je hotel drugega popolnoma izpodriniti in mu oteči lastništvo glasila. Ta se je povstavil po robu, začel pisati proti Mingazziju, obdolževaje ga vseh mogočnih zločinov ter je tudi vložil tožbo proti njemu pred dunajskimi porotniki. To pojasnilo naj služi onim goriškim veteranom, kateri so morda želeli, da bi naše društvo pristopilo k „Reichsbundu“, v dokaz, da je društveno vodstvo postopalo pošteno in pametno, ko je odklonilo vsako mamljivo povabilo. Ker sta si začetnika „Reichsbunda“ v laseh, in ker se ta ni nikjer vkoreninil, razume se, da razpade prej ali slej cela ideja „Reichsbunda“.

Ostala Slovenija.

Trst. — Višjim državnim pravdnikom je torej imenovan gosp. Karol Defacis, sin rajnega predsednika pozivnega sodišča. „Edinost“ piše, da je bil gosp. Defacis Slovencem vedno pravičen v narodnem oziru, torej upa, da ostane tak tudi zanaprej. — Politično društvo „Edinost“ je uložilo pritožbo na namestništvo proti nezakonitemu utikanju magistratovega zastopnika Vidussa v razpravo pri razpuščenem shodu. — Rovjanski župnik Jurizza se je moral zagovarjati pred sodiščem radi razžaljenja časti. Tožila sta ga dr. Josip Abram in drd. Slavik, ker ju je razžalil z besedami „figure porche“. Ker pričre niso soglašale pri preslišanju, je sodišče oprostilo Jurizzo. Tožitelja sta se prizvala. — Umrli je v Rocolu pri Trstu tamošnji posestnik Ivan Marija Klun, bivši deželni poslanec. — Politično društvo „Edinost“ prireja volilne shode v tržaški okolici. Prva dva sta bila na Proseku, zadnji prošle nedelje v Lonjeru. Kot prvi obnesel se je tudi tretji prav častno. Resolucija o ustanovi okr. glavarstva za tržaško okolico, je bila sprejeta enoglasno. Pri shodu na Proseku je dokazoval posl. Nabergoj, da bi okoličani pod okr. glavarstvom bili na boljšem, kajti na sami užitini plačajo le mestnega davka gld. 17.229:47, državi pa gld. 11.485:68. Okoličani torej plačajo davke uprav tako kot drugi meščani, njih beseda pa se ne uvaža čisto nič! — Prošli mesec je bil zopet škandal v mestnem zboru. Kričač Spadoni je napadel slov. poslanca Goriupa radi njegovega govora na Proseku, posebno pa radi besede „žid“, katera je bila namenjena židu Venezianu. Pobalini v rokavicah so bili natlačeni na galeriji in so prijevali Spadonijevim napadom. Škandal je bil velikansk, da je bil župan prisiljen, dati izprazniti galerijo. Posl. Goriup je pošteno zavrnil napadalca in hotel dokazati, da niso resnične trditve magistratnega komisarja pri shodu, kateri je zavrnil resnico. Ker je večina sprejela predlog, naj se da ukor posl. Goriupu, je isti odložil čast mestnega svetovalca in zapustil sejo s svojima tovarišema Dollenzem in Vatovcem. Da je druhal na galeriji rujovala, ni treba niti pisati.

Istra. — V kratkem se bodo vršile občinske volitve v Malem Lošinju. Naši rodoljubi se pripravljajo za te volitve in — ako se bo ravnalo zakonito — upajo zmagati. — „Bratovščina hrvatskih ljudij v Istri“ je imela občni zbor v Kastvu 24. septembra. Iz poročila posnemamo, da je razdelila lansko leto 512 gld. podpore raznim dijakom. Ima premoženja

gld. 11.619:53. Občni zbor je izvolil pokroviteljem društva presv. gosp. dr. Dinka Viteziča. — Porotne obravnave pred okrožnim sodiščem v Rovinju se prično 14. decembra. — Nove šolske takse, katere so vsprejeli v deželnem zboru isterskem gospodje poslanci laške večine, so zadele v srce ubogo istersko ljudstvo, največ sevé ono naše stranke. Ukljub temu, da so Lah razglasili po svojih časopisih in podkupljenih, da so temu naši poslanci krivi, jim naše ljudstvo vendar ne veruje, kajti ono je spoznalo, da laška gospoda laže. Sedaj pa zavijajo stvar tako, češ, ker dežela mora vzdrževati hrvaško-slovenske šole, si je morala preskrbeti tudi dohodke za to in radi tega je morala uvesti takse — sevé vedno le radi slovenskih sol!

Kranjska. — Deželni š. svet kranjski je sklenil, da se uvede slovenščina kot obvezen predmet za vse učence na vseh srednjih šolah. Izjeme bo dovoljeval dež. šolski svet le takim učencem, kateri so prišli v kak višji razred iz drugih kronovin. — Poročaje o temu sklepu dežln. šolskega sveta kranjskega, naj se uvede slovenščina kot obvezni predmet na vseh srednjih šolah na Kranjskem, piše „Domovina“: „Nemški člani dež. šolskega sveta so hoteli, da bi slovenščina bila sicer obvezni predmet, a da bi slab red v slovenščini ne oviral ustopa v višji razred“. Tega niso hoteli sami nemški člani, za to se je poganjal tudi priznani zastopnik škofovih nazorov, prošt dr. Klofutar in ker profesor Keržič ni z njim glasoval, ga je vpričo raznih gospodov grdo oštel. — Kakor smo sporočili v „Soči“, izvoljen je deželnim poslancem g. Višnjikar s 44 proti 34 glasovi, katere je dobil kandidat Merher. — V Kranju je uurl c. kr. okr. sodnik v p. Gregor Kržič. V oporoki je volil 2500 gld. za dijaško ustanovo. — „Glasbena Matica“ priredi 13. t. m. sijajen koncert na korist družbi sv. Cirila in Metoda. Dne 1. t. m. pa so bili blagoslovljeni novi njeni prostori. Slavnostno otvorjenje bode prihodnje leto o priliki 25-letnega njenega obstoja.

Štajerska. — Tudi na Štajerskem se kaže razkol v narodnem taborju; dokaz temu je, da sta si v laseh urednika „Slov. Gospodarja“ in „Domovine“. Prvi je napadel urednika g. Drag. Hribarja, a ni hotel sprejeti njegovega popravka. Radi tega toži g. Hribar uredništvo „Slov. Gospodarja“. — V Škofji Vasi pri Celju je bila občinska volitev. Izvoljeni so vsi narodni možje. — Načelnikom okr. zastopa gornjegradskega okraja je izvoljen g. Anton Koričan, c. kr. poštar in župan v Mozirju. — S 1. decembrom stopi v veljavo novi ubožni zakon, katerega je cesar že potrdil. — Na graški realki bode poučeval Nemce v slovenščini prof. Ant. Turkuš. — Pri občinskih volitvah v Škofji Vasi pri Celju so zmagali sijajno Slovenci v vseh treh razredih. V tretjem so dobili 187 glasov, nasprotniki 24; v drugem 61, nasprotniki 9; v prvem 30, nasprotniki 15. Poročali smo že jedenkrat o užigalkah, katere izdeluje tovarna Fl. Pojatzi v Nemškem Landesburgu na Štajerskem in katere tudi posameni trgovci in trafikanti v Ljubljani in drugod na Kranjskem prodajajo v korist društva „Südmark“. Danes zabeležimo faktum, povzet iz poročila društva „Südmark“, da so te žveplenke v teku prvega leta imenovanemu društvu donesle za ponemčevanje Slovencev čez 1700 gld. dohodka. To priporočamo v premišljevanje tistim slovenskim trgovcem, kateri imajo z ono tvrdko zveze!

Koroška. — V velikovško šolo družbe sv. Cirila in Metoda se je vpisalo 72 otrok; pouk je začel 26. pr. m. V noči od 26. na 27. so razbili 15 oken nove šole velikovskomenški suroveži. Šolske sestre, katerim je šola izročena, so našle polno sobo kamenja. — Poročilo o slavnostni otvoritvi velikovške šole izide v posebni knjižici, katero izda uredništvo „Mira“. Knjižnica se bo prodajala na korist šole. Naročila sprejema uredništvo „Mira“ v Celovcu. — V Celovcu je umrl bolnišnični primarij dr. Krasnik in je zapustil otroški bolnišnici 150.000 gld.

Razgled po svetu.

Avstrija. — Razprava v proračunskem odseku o dispozicijskem zakladu je bila dognana in tudi sprejeta postavka s 25 proti 9 glasovom. Glasovali so za njo tudi nekateri levičarji, kar je izročilo razpor v sami stranki tako, da je izstopilo iz nje do 30 nemških poslancev. — Cesar je odlikoval ministra Bilinskega in Gleispacha z redom železne krone. — Uradno javljajo da je potrdil cesar novo davčno preosnovo. — Dunajski mestni svet je sklenil zgraditi svojo plinarno in odpovedati pogodbo dosedanji angleški družbi, katera je v židovskih rokah. — 5. t. m. se je poročila na Dunaju nadvojvodinja Marija Doročaja, hči nadvojvode Josipa, z vojvodo Orleanskim. — Nadvojvoda Franc Ferdinand d'Este, kateri še vedno boleha, prezimi v Meranu. — S 1. novembrom je nehal izhajati na Dunaju časopis „Die Presse“ po 49-letnem obstoju. Vladno korito ni je moglo rešiti gmotnega propada. Namesto „Die Presse“ je začel izhajati dvakrat na teden časopis „Reichswehr“, seveda s pomočjo dispozicijskega zaklada.

Državni zbor. — V seji 19. p. m. je zbornica vsprejela soglasno cesarsko naredbo gledé akcije v prepričenju bede vsled elementarnih nezd. Vsprejela je tudi resolucijo posl. Dyka, pozivljajočo vlado, naj v teku jednega meseca zahteva nadaljnih kreditov v ta namen, ako bi bilo potrebno. Posl. Burgstaller in tovariši so vprašali vlado, da-li misli v tem zasedanju predložiti zakonski načrt za rešenje železniškega vprašanja tržaškega? Na to se je nadaljevala razprava o domovinskem zakonu. — V seji 21. p. m. se je vsprejel § 1. nespremenjen. V razpravi o § 2. je zahteval vladni zastopnik v soglasju z odsekom, da za pridobitev domovinskega prava je potrebno 10letno bivanje, ne gledé na to, ali dotičnik plačuje davke ali ne. Zatem so razpravljali o nujnem predlogu posl. Pernerstorferja, da je pozvati ministra železnic, naj pouči svoje podrejene organe, da ne smejo braniti služnikom železnice pristopa k društvom, dovoljenim po zakonu. Minister Guttenberg je odgovoril, da dosedaj ni bilo pritožb v tem pogledu, a zagotovil je, da se v vsakem konkretnem slučaju izvede stroga preiskava. Dotični strokovni list, na kateri se sklicuje predlagatelj, pretiruje navadno in sramoti predpostavljene. Pri železnicah treba stroge discipline, ker gre za najviše koristi in za življenje tisočev. Kam bi prišli, ako bi železniški služabniki sledili tej ali oni strankarski smeri mesto svojim predpostavljanim?! Ravnateljem je dolžnost, da vzdržujejo disciplino, strogo držé se službenega reda in zakonov. Minister nima nič zoper nujnost predloga. Vendar je zbornica odklonila nujnost s 73 zoper 67 glasov. — V seji 23. se je nadaljevala razprava o domovinskem zakonu. Vsprejela sta se 3. in 4. § glasom katerih je opravičena prejšnja pristojna občina zahtevati od one občine, v kateri biva katera oseba že 10 let, da vsprejme to osebo v svojo občinsko zvezo. Dobljena domovinska pravica ugasne po dveh letih, odkar je kdo zapustil občino. — V seji 26. pr. m. je poslanska zbornica nadaljevala razpravo o domovinskem zakonu. Ministerski predsednik grof Baden je predložil zakonski načrt gledé sistemiziranja višjekomisarskih mest pri okrajnih glavarstvih. — V seji 27. pr. m. Poslanska zbornica je včeraj nadaljevala razpravo o domovinskem zakonu. Vsprejeli so se §§. 6—10. V razpravi o §. 6. se je vladni zastopnik toplo zavzel za predlog večine, določujoči, da o rekurzih v zadevah domovinske pravice, ne odločajo avtonomne oblasti, ampak politične. V tem zmislu je bil tudi vsprejet ta §. — V seji 28. pr. m. je zbornica dognala razpravo o domovinskem zakonu in vsprejela isti v celoti ter izročila proračunskemu odseku vladno predlogo za odajanje soli za živino po znižani ceni. Potem je vsprejela v drugem in tretjem branju zakon o organizaciji sodišč in zakon o uvedanju obrtnih sodišč ter o sodstvu v prepirih radi mezd. Minister pravosodja Gleispach se je potezal za obe predlogi in je obljubil, da s 1. januarjem 1898. go-

tovo uvede preosnovno civilne pravde, seveda, ako boše tedaj še minister. Predstoječi zakon jamči sodnim uradnikom neodvisnost in hitro napredovanje. — Posl. Pačák je izročil nujen predlog za izvedenje ravnopravnosti obeh deželnih jezikov v notranjem poslovanju državnih oblasti na Češkem, Moravskem in v Šleziji. Za poslednjo pokrajino velja predlog seveda tudi za poljski jezik. — Poslanska zbornica je razpravljala 3. t. m. o nujnem predlogu posl. Bareutherja, da se izda zakon v varstvo volilne svobode. Bareuther se je protivil predlogom večine permanentnega odseka za kazenski zakon, ker se mu isti zde premalo ostri; govornik se je potegnil za ostrejšje predloge manjšine. V imenu vlade je izjavil sekcijski načelnik Krall, sklicevaje se na ponovne izjave ministra za pravosodje, da ne kaže popolnjevati pomanjkljivosti kazenskega zakona z dodatki, ampak da je umestneje, da se preosnuje ves zakon. Vlada je pripravljena ustreči željam zbornice, toda želela bi, da se v načrt kazenskega zakona vsprejmejo nje nasveti. Nujni predlog posl. Bareutherja se je vrnil odseku za kazenski zakon. — Poslanec Naberger je interpeleoval vlado radi dogodkov v oni glasoviti seji, ko so toli nečuvno napali svetovalca Gorriupa, in radi razpuščenja shoda na Proseku.

Ogerska. — Do 3. t. m. se je izvedel uspeh volitev v 404 volilnih okrajih. Vladina stranka je dobila 278 sedežev, Košutova 48, Ugronova 6 in ljudska le 21; 9 poslancev ne pripada nikaki stranki. Vladina stranka si je priborila 81 novih volilnih okrajev, katere so zastopali doslej opzijski poslanci. Kjer se vrše takó „svobodne“ volitve, kot na Ogerskem, uspeh za vlado ne more biti slabši! — Milenijsko razstavo so slavnostno zaprli 3. t. m. Obiskalo je ni niti 3 milijone ljudi, kljub temu, da so za njo agitovali vsi vladni stroji, priganjali ljudstvo ter mu plačevali vse stroške iz državnih ali občinskih blagajnic. Tako neuspele razstave menda še ni bilo prirejene. Kako visoka bo zguba, tega se še ne zna. Veliko trgovskih polomov se je vnovič priznanilo — vse radi razstave.

Ostale države. — Mej Italijo in Menelikom pride baje do sporazumljenja. Iz pisma posredovalca inženira Iga z dne 24. sept. se posnema — kakor poročajo časopisi — da je mir, oziroma sporazum, odvisen le od Italije. — V Rimu je umrl kardinal (stožernik) Hohenlohe. Bil je sorodnik pok. posl. Hohenlohe-ta. — Ruski car in carica sta prispela v Carskoje Selo v zimski dvorec. — Italijanski kralj je baje namenil 700.000 lir letnega dohodka napuljskemu princu, svojemu sinu Vikt. Emanuelu. — Odkritja starega lisjaka Bismarka glede tajne pogodbe mej Nemčijo in Rusijo še vedno polnijo stolbice raznih časopisov in se smatrajo kot najvažnejša politična zgodba. Seve, da se na razne načine komentujejo, vzdržujejo ali zanikujejo tako, da se prav za prav ne vé, pri čem da smo. — V Macedoniji je bilo zopet neredov. Isto se poroča s Krete in pričakuje v Armeniji. — Francoska zbornica je razpravljala o vshodnem vprašanju in o dogodkih v Armeniji. Nekateri poslanci so opisovali krvoprolitja v teh krajih in zahtevali od vlade, naj posreduje v soglasju evropskih držav, da se stori konec ubijanju kristijanov. — V Ameriki so bile 3. t. m. prvotne volitve za volitev predsednika Zjedinjenih držav. Volilnih mož se je izvolilo 447. Isti se so zbrali v glavnih mestih svojih držav in tam oddali glasove za predsednika. Izid volitev se je zapisal, zapečatil in odposlal osrednji vladi v Washington, kjer se glasovi seštejejo še-le v mesecu februarju prih. leta. Novi predsednik nastopi pa v marciju. Kandidata sta dva, namreč Mac Kinley, zagovornik zlate, in Bryan, zagovornik srebrne vrednote. Ves boj se vrši torej le okoli kapitalistov in posestnikov zlatih in srebrnih rudokopov. Največ upanja, biti izvoljen, ima seveda zagovornik zlate vrednote. Po izidu prvotnih volitev sodé, bo izvoljen Mac Kinley, ker je izvoljeno največ takih volilnih mož, kateri so za zlato vrednost.

Razgled po slovanskem svetu.

Hrvaška. — Dr. David Starčević je uvrščen v listo braniteljev. On kandiduje v sabor v gorskem okraju, kateri je zastopal pok. dr. Ant. Starčević. Proti Davidu agitujejo strašansko vsi vladni aparati, ker ga ne mara vlada v dež. zboru. — Tuili v nekaterih drugih okrajih se bodo vršile dopolnilne volitve. Sabor je sklican za dan 19. novembra. — Umrl je Mile Matešić, posestnik v Karlovcu, kateri je volil veliko svoto v dobrodelne namene, tako tudi „Matici Hrvatski“ 3000 gld., isterski družbi sv. C. in M. pa 500 gld. — Pok. reški župnik Bedini je zapustil 19.970 gld. v korist zaloga brezposelnih mladeničev; ta zalog se še-le ustanovi.

Dalmacija. — Piše se iz Zadra: Naše poštno ravnateljstvo je razpisalo nedavno nekoliko natečajev za pripravnike. Dasi je nad 20 mest praznih in se je za vse oglasilo dovoljno število domačih sinov, imenovala je je uprava samo dva ali tri domačine, druga mesta je naklonila tujcem, večinoma nemškim in italijanskim stražmojstrom. Kje je pravica? — V Makarski so izvoljeni v III. razredu pri obč. volitvah privrženci stranke prava. V II. in I. razredu so zmadali narodnjaki.

Češka. — Nemški listi napadajo Nemca Pradeja, ker se je izjavil za razdelitev Češke na okraje po jeziku. Po predlogu tega poslanca bi bilo v nemških krajih vse nemško, v čeških vse češko, — ali liberalci niso s tem zadovoljni. Seveda oni iščejo pomoči pri državi proti Čehom, za nje bi se morali napraviti zidovi okoli njihovih krajev, da le s Čehi ne pridejo v dotiko; kako bi bilo pa za Čeha v teh njihovih okrajih, si lahko mislimo. — Češki listi razpravljajo nasvet, da bi se ustanovil takozvani „narodni svet“, ki bi stal na čelu vsakemu narodnemu gibanju in zavodu v Češki, Moravski in Šlezki. Posebno Šlezicani žele tako napravo v nadi, da bi se potem drugi Čehi za nje več brigali. Sploh bi bil tak „svet“ jako koristen, ker bi nekako predstavljal celokupnost dežel češke krone.

Nemška nestrpnost na Češkem. — Upravitelj Schwarzenbergovih posestev je izdal ukaz, da plača 5 gld. globe vsaki služabnik ali delavec, kateri bo pil pivo iz češkega delniškega pivovarja v čeških Budějovicah, ki se toči v gostilni gospoda Josipa Kolovška v Lomnici n./L. — Vprašamo, kaj bi bilo, ako bi nehali piti Schwarzenbergovo pivo vsi Čehi? Kaj bi se zgodilo z njegovimi pivovari v najkrajšem času?

Galicija. — V Lvovu je umrl 24. p. m. svoje čase mnogo imenovani tenorist Miecislav vitez Kaminski v 70. letu. Bil je prejšnje čase ljubinec kralja Ljudevita bavarškega. — „Czas“ piše, da so poljski poslanci pripravljani se združiti z Mladočehi in se z njimi boriti za upeljavo češkega uradnega jezika v vseh uradih. Ta članek je tudi za Slovence in Hrvate velike važnosti, da se tudi pri nas prizna slovenščina kot uradni jezik, ter hrvaščina, kjer še zdaj ni, n. pr. v Dalmaciji, Istri itd.

Slovaška. — „Národné Noviny“ pozivajo svoje somišljenike, naj bi zbirali podatke o nezakonitostih, katere so se godile o priliki „svobodnih“ volitev madjarskih. Vsak slučaj naj se podpre s pričami, oziroma z dokazi ter pošlje odboru ljudske stranke, kateri ima sedež v uredništvu „Altkotmány“. Uredništvo tega časopisa namerava te podatke obelodaniti v obliki brusure in to: v madjarskem, nemškem, francoskem in italijanskem jeziku. — V Doljnem Kubinu se je vršila volitev poslanca dva dni in dve noči. Kandidat ljudske stranke je dobil 886, ali liberalne pa 1138 glasov, seveda pod pritiskom bajonetov. — V Senici bi bil dobil kandidat ljudske stranke 1200 glasov, oni liberalne pa kakih 500. Da zadnji zmaga, proglasila je volilna komisija 560 kandidatu ljudske stranke namenjenih glasov neveljavnim. Da pa Slovaki niso postavili svojih kandidatov, temveč le podpirali ljudsko stranko, temu bodi pač važen razlog, da so hoteli zabraniti in so s tem tudi istinito zabranili prelivanje krvi, kakeršno je bilo povzročeno

po drugih ogerskih krajih prigodom sedanjih volitev.

Bosna-Hercegovina. — Na spraznjeno mesto pravosl. metropolita v Sarajevu je imenovan Nikola Mandić, doslej metropolit v Dolnji Tuzli. — V vasi Rožnje pri Zvoniku je našel neki tamošnji seljak izvor petroleja; vlada je poslala tja inženirje, da natančno preiščejo stvar na licu mesta. — Poroča se nam tudi iz Bosne, da so bili v večjih krajih prelevi in napravili mnogo škode. — V Livno je dospelo več tujcev iz Bavarške in Solnogradske, da gredo na divje koze in srne, ki se nahajajo še mnogobrojno na kršni, vratolomni planini Kamenščici, a največ njih se je vrnilo domov brez plena, ker niso nikakor mogli pričakati, da prestane deževje. — Dne 18. p. m. se je utrgal oblak nad Mostarom, da so bile vse ulice poplavljene. Voda je napravila škode za več tisoč gld., istotako se je utrgal oblak med Ramo in Jablanico; voda je poškodovala tudi železniški tir tako, da je bil promet med Mostarom in Jablanico ustavljen za več dni.

Srbija. — Kralj Aleksander je odpoštoval 28. pr. m. v Bukarešt; govori se, da pojde od tam v Rim. „Male Novine“ pa to zanikujejo in trdè, da kralj ne pojde v Rim; ta list zatrjuje, da je o tem dobro poučen. Vlada in skupščina sta poslali čestitko, črnogorskemu knezu povodom poroke njegove hčere. — Narodna skupščina je določila bivši kraljici Nataliji apanažo od 248.000 dinarov na leto.

Bolgarija. — Ob priliki, ko je odločila bolgarska vlada postaviti diplomatska poslanstva v Cetinju in Ateni, pripisujejo razni listi temu činu nekaj namen, da bi se delalo za balkansko zvezo, dasi so nade v dejansko uresničenje tega namena zelo dvomljive. Med Srbi, Bolgari, Rumunci in Grki so razmere tako napete, da prav ta medsebojni antagonizem največ vzdržuje Turčijo na Balkanu, oziroma v Evropi; ako bi bile pa te države ali njih narodi složni, pokazali bi čisto lahko Turčinu pot v Azijo, kljub vsej vropski politiki. — Cankova stranka se je oddelila od vladine radi dvostranske politike zadnje. Prva ima v svojem programu: delovati da se pokličejo vsi nedolžni prognanci v domovino, dalje, da se ohrani položaj proti vsem veslesilami konkretno, ter da se Rusiji popolnoma zaupa. — Knez je razpustil na željo Stojilova sobranje. Misli se, da je do razpuščenja došlo radi tega, ker vlada ni mogla računati na kompaktno večino.

Rusija. — Cenzura je prepovedala izdajanje lista „Grazhdanin“ za mesec dni; kakor poroča „Jedinstvo“, je objavila tudi cenzura ob enem vzroke tega postopanja. „Grazhdanin“ je baje zadnje čase na pravesramen način napadal Rusijo in njeno politiko, zlasti pa Francijo in njenega predsednika Faura. Omenil je baje tudi, da sta ruski car in carica sedela pri nogah Faura in soproge. Vsled tega bi bila kaznen opravičena. Pri nas, kakor tudi v drugih državah, bi se piscu takih napadanj več zgodilo, knezu Meščerskemu so pa menda radi tega prizanesli, ker je bil dober prijatelj cara Aleksandra III. — Ruski list „Moskovske Vjedomosti“ prinašajo te dni članek, pisan v smislu, da se slože Rusi in Poljaki, ne zanikava pa težav, ker je v obeh narodih že ukoreninjeno medsebojno sovraštvo, vendar misli, da bi se to z dobro voljo na obeh straneh moglo doseči. — Čuje se, da bode italijanski prestolonaslednik potoval s svojo soprogo drugo leto v maju v Petrograd in se zadrževal tudi v Varšavi.

Poljaki v Prusiji. — Tem se ne more slabeje goditi nego sedaj. V vsih uradih uraduje se izključno samo nemški. Šole so vse nemške. Po najnovejši odredbi mora se tudi veronauk predavati v nemščini in v vseh krajih, kjer bivajo Poljaki. Pač za Slované lepo priporočilo, da se v nemamo za politiko trojne zveze. Poljaki v Rusiji pa so nezadovoljni, ker nimajo vsega, o čemer še sanjajo; pogledajo naj raje na brate na Nemškem, ki prav ničesa nimajo.

Raznoterosti.

* **Žrtva igre.** — Bogati Belgijec Vandoel se je ustrelil v svojem letovišču v Ventimigliji, ker je bil izgubil v Monte Carlu na igri vse svoje premoženje v znesku 2 milijonov frankov!

* **Strah pred vragom.** — V nekem hotelu mesta Polmari-ja vporablajo prostore framasoni za svoje „seje“. Prošle dni je bilo nekoliko popraviti zid v oni dvorani, kjer so se vršila framasonska zborovanja. Lastnik hotela je dal zidarja dvakrat pozvati, a mož ni maral priti. Ko je sluga prišel v tretjič zvat ga, rekel je zidar: „Ne morem delati v dvorani, kjer ljudje občujejo z vragom!“

* **Pojedel menjico.** — V Budimpešti je te dni mlad, eleganten gospod predložil v izplačo nekemu čevljarskemu mojstru menjico, glasečo na 150 gld. Čevljar je opazil takoj, da je ponarejen njegov podpis na menjici. Hotel je gospodiču vzeti menjico ter ga izročiti strazarju, toda slepar je brzkone uganil misli mojstra in je bliskoma raztrgal menjico na kosce ter jo pogoltnil.

* **Smrt namesto zdravniške pomoči.** 30. pr. m. se je dogodil v tržaški bolnišnici jako žalosten slučaj, kakoršnih se na vso srečo dogaja le malo. 32-letni težak Jakob Marincič je došel namreč v bolnišnico, ker se je hotel podvreči neki operaciji na spodnjem delu trupla. Operacija sama ob sebi ni težavna, ne nevarna. Mož je ležal na operacijski mizi in zdravnik mu je položil krinko pod nos, da ga narkotizuje. V tem je Marincič umrl! Kakor se govori, umrl je baš vsled narkoze. — Sleherni si more misliti vsled pretresujoči prizor, ko je došla Marincičeva žena v bolnišnico, da se osvedoči o tem, kakó je kaj izpala operacija. A, namesto da najde moža, osvobojenega bolečin vsled operacije, pokazali so ji — mrliča!

* **Mačji raj.** — V bosporskem mestecu Jeniöj prebiva mlada vdova, katera je svojo vilo prekrasno uredila. V njej živi v družbi 80 mačk vsake vrste. Za mačke skrbi bolje nego vsaka mati za svojo deco. V službi ima dve kuharici, ki kuhata jedila za mačke, a za postrežbo svojih prijateljic je najela posebno sobarico. Celo vilo je dala ograditi z omrežjem, pred hišo pa, na solnčni strani, je uredila nekako promenado, kjer imajo mačke vsak dan sprehod.

* **Grozen konec.** — V mestecu Hinekley, oddaljenem 20 milj od Novega Yorka, se je pred mnogimi leti naselil neki Bernard Serman. Stanoval je v neki samotni kolibi in hodil redkokdaj mej ljudi. Jediní njegov spremljevalec je bil velik, črn pes. Pred kratkim so našli ljudje starca mrtvega, pred njegovimi vratni pa je ležal pes. Po zdravniškem izvidu je brez dvoma pes stekel in ugriznil samotarja Stermana. Ta je spoznal, da mora umreti. Ubil je zategadelj psa, potem pa samega sebe z močnimi verigami privezal na steber in vrgel daleč od sebe ključ, s katerim je zaklenil ključavnico. Tako je pričakoval, da ga napade steklost. Moral je trpeti grozne bolečine, kajti meso njegovo je bilo na mnogih mestih raztrgano od verig. Tudi se je sam ogrizel v roke. Mož je na ta način žalostno umrl.

* **Za dekleta, ki se želé omožiti.** — Ni dolgo temu, kar so v deželi Kanadá (Southern British Columbia) našli zlato rudo. Vsled tega je privrelo v dotične kraje h krati veliko število ljudij, sosebnost takih možkih, ki bi radi hitro obogateli. Toda ženskih nedostaja v teh krajih. Kakor pravi londonski „Times“, trdi jeden glavnih inženirjev v okraju Rossland, da bi samo v tem okraju mogli dobiti najmanj 1500 deklet tekom jednega tedna vsaka svojega marljivega in poštenega moža. Devica, na pot v Rossland!

* **Trinajstletno spanje.** — V Theuelle (na Francoskem) spi neka bolnica že 13 let. Iz prva se je mislilo, da se Marija Decroix samo pretvarja, da bi izkoriščala radovedni svet, to mnenje pa so ovrgli mnogi zdravniki. Spavajoča ni več ustala od leta 1883., izgleda kakor okostnica, diha, ter se hrani umetno z mlekom in rumenjacom od jajca. Ko je padla v to stanje, bilo jej je 22 let. Ta slučaj je jedini svoje vrste, kakor je nedavno konstatovala medicinska akademija v Parizu.

Književnost.

Učiteljski koledar s točnim šematizmom (dosedanji „Popotnikov“) izide v decembru v založbi naše tiskarne. — Cena lično vezanemu koledarju bo 1 gld. 40 kr. s poštino vred. — Denar je pošiljati „Goriški tiskarni“ A. Gabršček. Jako nam gg. učitelji vstrežejo, ako pošljejo denar že naprej.

„**Vence slovenskih povestij**“. Knjiga I. — Le 55 kr. s poštino vred stane celih 11 tisk. pol velike 8° (str. 176) obsežna knjiga pod gornjim naslovom. Prinaša pa 10 povestij in slik iz naroda, ki so izšle v „Koledarju za goriško nadškofijo“ l. 1896. in 1897. ter v obeh naših listih. Kdor jih ni še čital, naj kupi to knjigo; ne bo mu žal za krono.

„**Slovenka**“. — Uredništvo „Edinosti“ naznanja, da začne izdajati 1. januarja, 1897. poseben list pod gornjim naslovom za naše ženstvo. Izhajal bode dvakrat na mesec in prinašal gradiva za vse sloje našega žensstva: Leposlovje in pesmi, poročila o književnosti, osobito o naši, poročila o gibanju rodoljubkinj drugih slovanskih narodov, spise o odgoji in vzgoji otrok, odusevljajoče spise za ono ženstvo, ki se spi ter naposled spise o domačem gospodinjstvu, hiši in tudi o modi. — List bode stal posebe naročen tri gld., za nenaročnike „Edinosti“ 2 gld. na leto, a kakor omenjeno, izhajal bode dvakrat na mesec. — Spise je pošiljati uredništvu „Slovenke“, naročnino pa upravištvu „Edinosti“. Oglasila za naročbo in dopisi se sprejemajo takoj. — Sestre — kličemo tudi mi z uredništvom „Edinosti“ — pristopite z mnogobrojno naročbo v to kolo, da omogočite obstoj tega velevažnega in prepotrebne lista ter dokažite, da se zavedate svoje dolžnosti do naroda!

Loterijske številke.

	29 oktobra:				
Praga	17	37	90	61	67
Inomost	74	76	6	65	60
Lvov	2	17	18	70	47
	31. oktobra:				
Gradec	73	31	90	26	52
Dunaj	54	79	83	4	45
	4. novembra:				
Brno	37	9	36	33	46
	7. novembra:				
Trst	71	18	36	49	8
Inomost	69	85	20	62	8
Linc	78	71	60	28	40

Dunajska borza

7. novembra 1896.	
Skupni državni dolg v notah	101 gld. 35 kr.
Skupni državni dolg v srebru	101 „ 35 „
Avstrijska zlata renta	122 „ 40 „
Avstrijska krona renta 4%	101 „ 05 „
Ogerska zlata renta 4%	121 „ 95 „
Ogerska krona renta 4%	99 „ 25 „
Avstro-ogerske bančne delnice	937 „ — „
Kreditne delnice	367 „ 40 „
London vista	119 „ 80 „
Nemški drž. bankovci za 100 mark	58 „ 77 1/2 „
20 mark	11 „ 75 „
20 frankov	9 „ 53 „
Italijanske lire	44 „ 50 „
C. kr. cekini	5 „ 68 „

Tržne cene.

	za 100 kilov	
Kava: Santos	gld. 132—	do 140—
Sandomingo	160—	—
Java	160—	164—
Cejlou	185—	—
Moka	192—	—
Sladkor	36 1/2	36—
Špoh	52—	56—
Petrolj v sodu	18 3/4	—
v zaboju	6-10	—
Maslo surovo	64—	66—
kuhano	80—	—

Moka: (Majdičeva):

št. 0 gld. 19-45, št. 1 gld. 14-10, št. 2 gld. 13-85,
„ 3 „ 13-35, „ 4 „ 12-85, „ 5 „ 12-15,
št. 6 gld. 11-15, št. 7 gld. 9-25

Ogerska:

št. 0 gld. 13-40, št. 1 gld. 12-90, št. 2 gld. 12-50,
„ 3 „ 12-20, „ 4 „ 11-70, „ 5 „ 11-20,
št. 6 gld. 9-90, št. 7 gld. 8-50

Otrobi debele	gld. 4-50	do 4-70
drobne	4-50	—
Turšica navadna	5-40	6-40
Oves	7—	—

Ozira vreden zaslužek

posebne vrste in dolgotrajnosti ponudi se v vsakej fari razumljivim, krepostnim in spoštovanim osebam. Pismena vprašanja pod „9132“, Gradec, poste restante. 32, 25—25

CENIK

mlinov „Erste Ofen-Pester Dampfmühlen“.

Via Cappuccini N. 11,

(v bivši tovarni sladkorja).

Pšenični gres N. B fl.	15-60
„ „ „ C „	15-10
Pšenična moka „ 0 „	15-10
„ „ „ 1 „	14-20
„ „ „ 2 „	14-10
„ „ „ 3 „	13-50
„ „ „ 4 „	13-30
„ „ „ 5 „	12-80
„ „ „ 6 „	11-80

v vrečah po 100 kg. brutto za neto z vredno vred v zalogi v Gorici. — Plačilni pogoji: V teku 14 dneh 1 1/2 % sconta 10/10 brez

Pšenične otrobi drobne a fl. 4-55 — debele a fl. 4-75, zob a fl. 7—, turšica ogerska fl. 5-30, domača fl. 6-20. Sol, turšična moka in drugi pridelki.

Za več ko 25 stotov (kvintalov) po sporazumljenji.

Zaloga pridelkov iz Monastera.

Riž mutico I.a a fl. 24 za 100 kg.

„ „ II.a „ „ 22 „ „ „

„ „ III.a „ „ 19 „ „ „

in ceneje vrste od drugih tovarn.

Vino za domačo rabo v sodčkih po 56 litrov: po 16, 18, 20 in 24 kr. liter.

Vse brez zaveze.

Za mlekarje in gospodarje!

Tvrka G. Ferd. Resberg v Gorici je spravila v trgovino novo vrst moke za rejenje živine, katero uporabljajo že v planinskih deželah vsi živinorejci in mlekarji. Ta S. 123 8—10

moka za pitanje

je pripoznana po c. kr. kmetijskem poskušališču v Gorici kot izborno sredstvo za rejenje in jo priporoča odjemnikom radi svoje redilne lastnosti za boljšo kakovost kravjega mleka.

Moka za pitanje se dobiva v zaznamovanih in s svincem zapečatenih žakljih od 50 kg. po 3 gld. pri tvrdki

J. Kaučič v Gorici

na Kornju ter pri tvrdki G. Ferd. Resberg v Gorici v stari cukrarni v kapucinski ulici. P. 53 7—8

Klepar Artur Makutz

Ozki ulici (via Stretta) št. 1 v Gorici priporoča škropilnice proti peronospori (ponovljene po Vermorelovi sestavi) iz trgeda in svitelega bakra pristo sestavljene. Zaliske (valvole) se lahko premenja. Cena je zelo nizka. Popravlja druge škropilnice. Sprejmlje naročila za druga kleparska dela. Postreže pošteno in solidno. 62, 3.

Kathreiner
KAFIČNA SLADNA KAVA
je kot
primes k bobovi kavi
edino zdrava
kavina pijača.
Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.
Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvirne zavoje s imenom
Kathreiner

Prodaja

STEINFELDSKO PIVO,
vino in žganje

M. Brass, v Gorici na Kornu

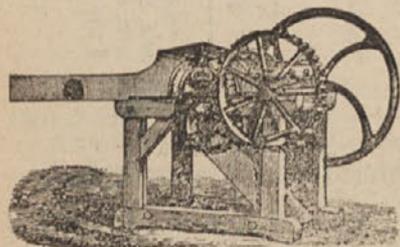
(v bivši Reichovi hiši).

Prvi in najstareji fotografično-umetniški zavod

Antona Jerkiča v Gorici na Travniku

(poleg nadškofijske št. 11)

prevzema vsa v fotografično stroko spadajoča dela do naravne velikosti; izdeluje fotografije na porcelan, na broše (najnovejša iznajdba), na žido, platno itd., akvarele, oljnate slike; posnema po starih fotografijah pomanjševalno ali povečevalno na najokusnejši način. Neprekosljivo delo jamči. Cene poštene. 26—1

Najboljše
in
ceneje
kakor
drugod

se dobivajo slamoreznice, mlatilnice, vevniki (Putzmühlen) in drugi koristni kmetijski stroji samo v edini slovenski zalogi na Goriškem pri **FRANCU BABNIK v Gorici, via Formica št. 12.** (poprej na Starem trgu). Za stroje se jamči in se zamenjajo, ako ne bi odgovarjali zahtevom. Postrežba je poštena. — Novi ceniki na zahtevanje se pošiljajo zastonj. 71—1

Josip Črnigoj

edini slovenski stolar v Gorici v ulici del Bosco, priporoča se rojakom v Gorici in v okolici. Izdeluje vsakovrstne nove in popravilja stare stolice. Ne boji se tekmovanja.

Kurja očesa

odstrani podpisani korenito brez izrezovanja, rabe noža ali kake bolečine. Ordinuje od 9. ure zjutraj do 5. pop. v hotelu pri „Treh kronah“ v 11. nadstr. vr. št. 2. Pride tudi v stanovanja. Govori tudi slovenski. — Spoštovanjem beleži Anton Ritz z Dunaja. 196

Gostilna „Pri petelinu“

194 **Antona Vodopivca** 72—1

v Trstu, v ulici Ghega h. št. 7.
priporoča sl. občinstvu

pristno staro in novo črno in belo vino iz Vipavskc doline toliko v steklenicah kolikor iz soda.

Za pristnost vina se jamči.
Cene so zmerne.

Izborna kuhinja s toplimi in mrzlimi jedili vsak čas.

Priporoča se rojakom v Trstu in na deželi.

Strugarska delavnica

Andreja Reja v Podgori

priporoča se

za vsakovrstna strugarska dela, kakor: čolne, kroglice za igre, noge za mize, omare, škrinje itd. Postreže po ceni in izdeluje dobro. Priporoča se rojakom v Gorici in na deželi.

Ivan Domicelj v Korminu

na glavnem trgu v nekdanji Pallovi hiši

priporoča rojakom iz Brd svojo trgovino jedilnega blaga in domačih, zunanjih pridelkov, n. pr. sladkor, kavo, riž, olje, moko in druge reči, dalje petrolij ter raznovrstne sveče za cerkve in pogrebe. 68 3

Postrežba je vestna in poštena, cene zmerne.

Radi dobička na sadju in vinu!

STISKALNICE za sadni mošt za vino iz grozdja

z vedno delujočim dvojnatis pritiskalom in ravnalom tlačilne moči „Hercules“ z jamstvom največje vsposobljenosti za delo do 20% večja nego pri drugih stiskalnicah.

Mlini za sadje in grozdje

Robkači za grozdje. — Popolne moštarne stoječe in vozne.

Stiskalnice za sok, mlini za pripravljanje malinovca in drugih sadnih sokov.

Sušilnice za sadje in zelenjad, stroji za olupljanje in rezanje sadja.

Najnovejše samodelujoče patentovane trine in evvelične skropilnice „Syphonia“

Izdelujejo in razpošiljajo pod jamstvom

kot posebnost najnoveje, najizvrstnejše, najtrajnejše, pripoznano najbolje sestave

PH. MAYFARTH & Co.

c. kr. jedino priv.

TOVARNA KMETIJSKIH STROJEV, LIVARNA IN FUŽINA NA PAR.

Dunaj, II. Taborsstrasse 76.

50 10-2 Odlikovan z 300 zlatimi, srebrnimi in bronastimi svetinjami.

Obsežni popisi in mnogobrojne priznalske zastoj. — Zastopniki in prekupei se iščejo.

Slovanski obrtniki in trgovci.

Franjo Jakil

Tovarnar kôž v Rupi

zaloga v Gorici Raštel 9.

Lončar Alojz Černe

v Kobaridu izdeluje vsakovrstne lončene peči in modovce za ognjišča po najnovejših uzoreh. Gene so nizke in dobro blago. Prevzame tudi stavbinske okrase po doposlanih načrtih.

ANTON OBIDIČ

čevljar v Semeniški ulici št. 4 se priporoča Slovincem v Gorici in v okolici za blagohotna naročila.

Gostilničar Ivan Lisjak

pri „Rajhu“ št. 5. na Kornu, priporoča svojo gostilno: vino belo vipavsko in brisko, teran kraški, pivo steinfeldsko, kuhinja dobra, sobe izvrstne za prenočišče, prostorni hlevi za živino. Cene primerne.

Trgovec z vinom Anton Čoš,

v Nunski ulici, v Gorici (gostilna pri „belem zajcu“) priporoča bogato zalogo vsakovrstnega belega in črnega vina v sodčkih od 56 l. naprej, katerega ima v svoji zalogi v gledišni ulici, 20. Gene zmerne, poštena postrežba.

Fotograf A. Jerkič

na Travniku

priporoča svoj fotografični zavod zavednim Slovincem na Goriškem.

IVAN DEKLEVA

veletržec z vinom,

ima v svojih zalogah vseh vrst domačih in istrskih vin. Cene zmerne.

Pek Karol Drašček

priporoča

pekarijo v Riva Corno 4 in podružno prodajalnico kruha v Semeniški ulici 2.

Svečar J. Kopač v Gorici

Solkanska ulica 9

priporoča pristne čebelno-voščene sveče kg po gld. 245. Za pristnost jamči s 1000 kron. Sveče slabjših vrst po jako nizki ceni. Zaloga kadil za cerkve po gld. 1-20, 1 gld., ter 50 kr. kg. Razpošilja na vse kraje avstro-ogerske monarhije.

Trgovec z vinom Ant. Pečenko

Vrtna ulica št. 8.

priporoča v sodčkih od 56 litrov naprej pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, briskih in istrskih vinogradov. — Cene zmerne, postrežba točna.

Za pristnost vina jamči.

Anton Kuštrin

v Gosposki ulici št. 23

priporoča

svojo trgovino raznih jedilnih potrebščin. Postrežba točna.

Gostilničar Ivan Reja

priporoča svojo gostilno „pri golobu“ za vojašnico št. 7.

Vino belo in črno prve vrste. Kuhinja dobra. Cene zmerne.

Usnjar Franc Bensa

v Ozki ulici 8

priporoča vsakovrstno usnje, podplate, kopita, orodje in druge potrebščine za čevljarje.

Anton Koren

Gosposka ulica 4

priporoča razno lončarsko, porcelansko in stekleno blago, reže in uklada šipe ter pripravlja okvirje.

Tovarna piva Fr. Wañek

na Goriščeku

priporoča svojo zalogo goriškega piva.

Andrej Čermelj

na Kornu

priporoča svojo zalogo raznovrstnega jedilnega blaga. — Postrežba vestna.

Klobučar Anton Fon

v Semeniški ulici

priporoča svojo bogato zalogo klobukov in kap ter gostilnico preskrbljeno z izborni vini.

Andrej Jakil

Tovarnar kôž v Rupi

p. Miren.

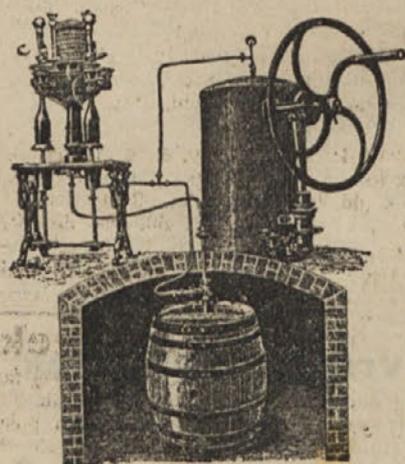
Prodajalnica na Kornu v Gorici.

Papirnica Antona Jeretiča

v Semeniški ulici in za veliko vojašnico priporoča vse izdelke, ki spadajo v šolsko in pisarniško stroko, kakor peresa, svinčnike, papir, knjižice itd.

Saunig & Dekleva

glavna zaloga koles „Swift“ v ulici Fran Josipa št. 4. — Zaloga pušk, streljiva, šivalnih strojev itd., v nunski ulici št. 16. — Popraviljalnica koles in izdelovalnica žičnih blazin v nunski ulici št. 14.

JOS. VINDYŠ

tovarna strojev in livarna

Praha - Smichov, Vinohradská ulica št. 94.

priporoča

patentne stočilne stroje

brez zamaševanja in s sočasnim zamašenjem steklenic,

ZRAČNE TLAČILKE

(lastna iznajdba)

povsem nove, zboljšane sestave, kotle s pumpo, čistila za steklenice, zamašilke in kaprevalke steklenic, tlačilke, parni ventil in zaklopnice vseh vrst iz rdečega žlitka, medenine ali železa od najmanjšega do največjega obsega.

Ceniki na zahtovo brezplačno.